

HÅLLBAR, ANSVARSFULL OCH KOLNEUTRAL YRKESHÖGSKOLA

Mellanutvärdering av yrkeshögskolornas
program för hållbar utveckling och
ansvarsfullhet (Arene rf 24.11.2020)

Innehåll

Bakgrund och mål	3
Enkät till yrkeshögskolor	4
Resultat.....	5
Bakgrundsfrågor	5
Mognadsnivåer	6
Mål för mognadsnivåer	13
Utveckling av Arenes verksamhet	15
Slutsatser.....	16
Utvecklingsförslag.....	18
Publikationer	21
Källor i rapporten	22
Bilagor.....	23

Rapport 20.1.2023

Skribenter:

Taru Konst, Åbo yrkeshögskola

Mervi Friman, Tavastlands yrkeshögskola

Kiti Häkkinen, Haaga-Helia yrkeshögskola

Jaana Tolkki, Karelia yrkeshögskola

Bakgrund och mål

En hållbar, ansvarsfull och koldioxidneutral yrkeshögskola – Hösten 2022 har det gått två år sedan vi publicerade yrkeshögskolornas program för hållbar utveckling och ansvarsfullhet (Friman m.fl. 2022). I programmet beskrivs yrkeshögskolornas löften och åtgärder för hållbar utveckling och ansvarsfullhet (keva). Syftet med programmets mellanutvärdering var att

- få en helhetsbild av hur programmet framskrider i fråga om varje arbetsgrupps tema och mål (utbildning, FUI, personal, koldioxidavtryck)
- få information om hur målen har uppnåtts i yrkeshögskolorna (vad som fungerar och vad som behöver utvecklas)
- få riktlinjer för uppdateringen av programmet samt för det fortsatta arbetet och den fortsatta organisationen av Arenes hållbarhets- och ansvarsarbete (keva)

Mellanutvärderingen genomfördes under koordinering av arbetsgruppen Ledning och kompetent personal i samarbete med Arenes övriga keva-arbetsgrupper (Utbildning, FUI-verksamhet, Koldioxidavtryck). Genomförandesättet var självutvärdering. Mellanutvärderingen bestod av två faser:

- Arbetsgruppernas självutvärdering
- Enkät till yrkeshögskolor

Arbetsgruppernas självvärdering genomfördes först och en separat rapport om resultaten utarbetades. Denna rapport fokuserar på resultaten och slutsatserna av enkäten till yrkeshögskolorna som genomfördes som självutvärdering. Resultaten har kompletterats med resultaten av arbetsgruppernas självutvärdering.

Självutvärdering valdes som metod för insamlingen av mellanutvärderingsmaterial. Det är en systematisk och dokumenterad utvärdering som man själv genomför och som syftar till att utreda om verksamheten följer de uppställda målen och kriterierna. Genom självutvärderingen analyseras den egna verksamheten för att man ska kunna dra slutsatser om verksamhetens styrkor och utvecklingsbehov. I bästa fall är självutvärderingen en intern gemensam inlärningsprocess, med hjälp av vilken man kan inleda ett nytt tänkande, öka lärandet och förbättra den övergripande utvecklingen av arbetsenheterna (bl.a. Vataja 2012). Självutvärderingen grundade sig på färdiga beskrivningar av mognadsnivåerna, vilket var ett bekant förfaringssätt bland annat för utvärdering av högskolornas digitala förmågor (Digivisio 2021).

I slutet av rapporten finns en förteckning över publikationer, utbildningar och arbetsböcker om hållbar utveckling och ansvarsfullhet som producerats av Arene och keva-grupperna under två år efter att keva-programmet publicerats (november 2020-november 2022).

Enkät till yrkeshögskolor

Enkäten till yrkeshögskolorna planerades som ett samarbete mellan alla keva-arbetsgrupper. (Bilaga 1). För enkäten utarbetades en beskrivning av mognadsnivån för varje tema i keva-programmet (utbildning, FUI-verksamhet, ledning och kompetent personal samt koldioxidavtryck). Det finns fem mognadsnivåer (påbörjad, under utveckling, delvis styrd, omfattande, strategisk) av vilka yrkeshögskolorna valde den nivå som bäst beskriver nivån på den egna keva-verksamheten. Valet kunde också motiveras. Yrkeshögskolorna tillfrågades också om mål för mognadsnivåer 2025 och metoder för att uppnå det.

I enkäten ombads också förslag för hur Arenes verksamhet för hållbarhet och ansvarsfullhet kunde utvecklas och organiseras.

Enkäten genomfördes i månadsskiftet november-december 2022 på finska och svenska. Vi gav två veckor för att besvara enkäten. För varje yrkeshögskola (24) begärdes endast ett svar.

Resultat

Bakgrundsfrågor

Respondenter

Enkäten besvarades av 22 yrkeshögskolor (fråga 1; det totala antalet yrkeshögskolor 24, svarsprocent 92 %). Dessutom svarade en yrkeshögskola för sent och svaren ingår inte i denna rapport. Vi önskade att yrkeshögskolorna skulle inkludera flera personer i besvarandet av enkäten, eftersom endast ett svar begärdes från varje yrkeshögskola. I genomsnitt hade sex personer deltagit besvarandet av enkäten. Endast vid en yrkeshögskola var en person respondent, bland de mest delaktiga 15 personer (fråga 2).

Ansvarsperson(er)

Fråga 3 gällde ansvaret för keva-arbetet vid yrkeshögskolorna. Där frågade vi om yrkeshögskolan har en ansvarsperson för hållbarhet och ansvarsfullhet (till exempel en chef för hållbar utveckling eller motsvarande, en koordinator för samhällsansvar, en klimatansvarig e.d.). En ansvarsperson hade utsetts vid 19 yrkeshögskolor (86 %; fråga 3).

Mognadsnivåer

Mognadsnivåer/Utbildning

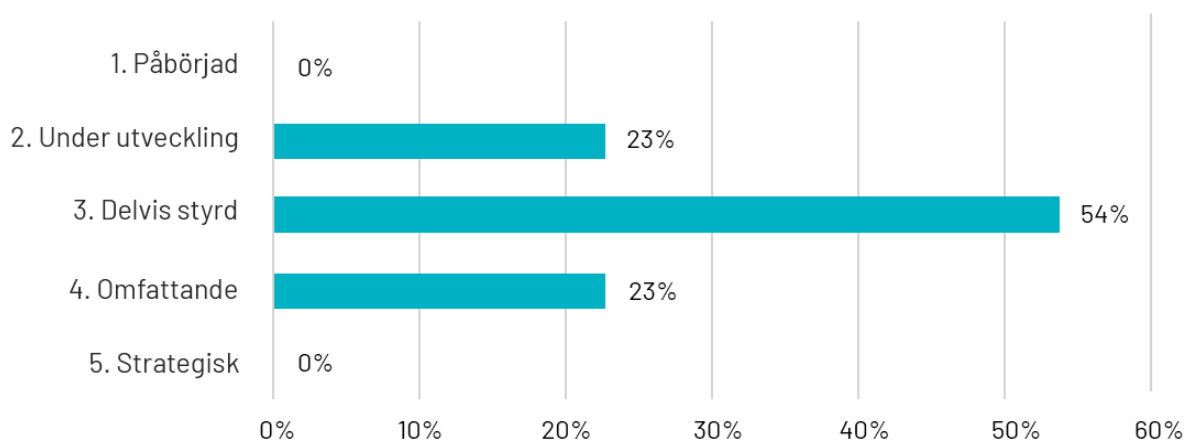
I fråga 4 ombads yrkeshögskolorna välja den av mognadsnivåbeskrivningarna som bäst beskriver yrkeshögskolans situation i fråga om UTBILDNING. Efter valet hade yrkeshögskolan möjlighet att motivera sitt val (fråga 5).

1. Påbörjad	2. Under utveckling	3. Delvis styrd	4. Omfattande	5. Strategisk
<p>I yrkeshögskolans verksamhetskultur har vi ännu inte tagit några omfattande steg mot hur vi kan beakta hållbar utveckling i läroplanerna och i utbildningsutbudet för kontinuerligt lärande.</p> <p>De styrande principerna och riktlinjerna är bristfälliga. Vi har inte tydligt definierat processerna. Vi uppmuntrar inte aktivt till att inkludera perspektivet för hållbar utveckling i utbildningarna och perspektivet iakttas endast punktvis.</p> <p>Vi är medvetna om betydelsen av kompetens inom hållbar utveckling i examina, men att systematiskt inkludera den i undervisningen är bara i början.</p>	<p>Att inkludera hållbar utveckling i utbildningen ser vi som en del av yrkeshögskolans verksamhetskultur, men det erbjuds inte tillräckligt med pedagogiskt stöd för att genomföra den och enskilda åtgärder möter inte i verksamheten som helhet.</p> <p>Vi har tagit tydliga steg för att integrera hållbar utveckling i undervisningen, men vi uppmuntrar det inte synligt.</p> <p>Vi kan se hållbarheten i strategin men inte som ett grundläggande värde, och det finns inte tillräckligt med anvisningar för att beakta hållbar utveckling i undervisningen eller så har man endast delvis börjat utarbeta dem.</p>	<p>Yrkeshögskolan har utsett en ansvarsperson för att utveckla pedagogiken för hållbar utveckling eller för hållbart läroplansarbete.</p> <p>Att informera om utbildningar i hållbar utveckling är en del av yrkeshögskolans kommunikation.</p> <p>Vi utarbetar och utvecklar läroplansarbetet och programmet/riktlinjerna för hållbar utveckling, men vi har inte skapat någon heltäckande vägkarta för åtgärderna. Yrkeshögskolan har vidtagit åtgärder för pedagogiken för hållbar utveckling och arbetet med läroplanen. Det är dock inte ännu en central del av yrkeshögskolans verksamhetsprinciper och anvisningarna är bristfälliga. Vi har ändå inlett utvecklingsåtgärderna och de grundar sig i huvudsak på de befintliga anvisningarna eller verksamhetsprinciperna, i enlighet med målen för yrkeshögskolornas program för hållbar och ansvarsfull verksamhet.</p>	<p>Yrkeshögskolan framskrider aktivt mot examina och utbildningar för kontinuerligt lärande som främjar hållbar utveckling. Utbildning som främjar hållbar utveckling är en väsentlig del av dess strategi och praxis.</p> <p>Vi har tydligt och öppet lyft fram utbildning som främjar hållbar utveckling som en del av yrkeshögskolans verksamhetskultur. Utbildning som främjar hållbar utveckling är en faktor som styr partnerskapens utveckling.</p> <p>Vi mäter och utvärderar regelbundet åtgärderna inom utbildningen som främjar hållbar utveckling och resultaten använder vi också proaktivt för att utveckla verksamheten. Vi tar aktivt tag i bristerna och beaktar forskningen och den ökade kunskapen om hållbar utveckling i verksamheten.</p>	<p>Vi har erkänt utbildning som främjar hållbar utveckling som en del av yrkeshögskolans verksamhetskultur, värderingar och attityder och i synnerhet arbetet med de studerande.</p> <p>Yrkeshögskolan stöder arbete som främjar hållbar utveckling i sina partners verksamhet, tar tag i missförhållanden och uppmuntrar offentligt till att främja hållbar utveckling i samhället.</p> <p>Utbildning som främjar hållbar utveckling är ett av yrkeshögskolans kärnvärden och en viktig del av strategin.</p> <p>Vi har nödvändigtvis inte uppnått alla mål i yrkeshögskolornas program för hållbar och ansvarsfull verksamhet, men för att uppnå dem har vi utarbetat en vägkarta eller vägkartor som personalen och de studerande känner till.</p> <p>Att mäta och utvärdera utbildning som främjar hållbar utveckling är en del av yrkeshögskolans normala verksamhet och yrkeshögskolan använder och granskar resultaten regelbundet på ett heltäckande sätt.</p>

Bild 1. Mognadsnivåer/Utbildning

Yrkeshögskolornas val presenteras i tabell 1. Ingen av yrkeshögskolorna bedömde att de placerat sig på nivå 1 (påbörjad) eller nivå 5 (strategisk). 5 yrkeshögskolor (23 %) bedömde sin verksamhet i fråga om

utbildning på nivå 2 (under utveckling), 12 yrkeshögskolor (54 %) på nivå 3 (delvis styrd) och 5 yrkeshögskolor (23 %) på nivå 4 (omfattande).

Tabell 1. Mognadsnivåer för UTBILDNING

Nedan presenteras yrkeshögskolornas motiveringar för sina val (fråga 5).

Ingen av yrkeshögskolorna som svarade bedömde att de låg på en *påbörjad* nivå i fråga om utbildningen. I alla yrkeshögskolor som svarade är verksamheten i fråga om utbildningen åtminstone under utveckling. Två av yrkeshögskolorna (5) på nivån *under utveckling* motiverade sitt val, de berättade att arbetet har inletts för att införa hållbar utveckling i utbildningen, men att det fortfarande är i inledningsskedet, och en nämnde att de i övrigt redan var på nivå 3 (delvis styrd) men att den utsedda ansvarspersonen saknas.

Största delen (12) av yrkeshögskolorna bedömde att deras verksamhet är *delvis styrd* i fråga om utbildningen. Hållbar utveckling är en del av arbetet med läroplanen och en av examinas gemensamma kompetenser. Flera yrkeshögskolor nämnde att de är på väg att införa arbetet med hållbar utveckling i utbildningen och att läroplanen håller på att förnyas. Även om man redan har arbetat för att införa hållbar utveckling och ansvarsfullhet i utbildningen, bedömde respondenterna att utvecklingsarbetet ännu ligger framför dem och att de därför är på en delvis styrd mognadsnivå. Flera av respondenterna i denna grupp har märkt att kompetensen inom hållbar utveckling fortfarande är ojämn mellan olika utbildningar. Den omfattande vägkartan som nämns i beskrivningarna av mognadsnivåerna är ofta ännu bristfällig eller under arbete. Uppföljningen och utvärderingen håller också på att utvecklas.

Yrkeshögskolor på *omfattande* nivå (5) bedömer att deras verksamhet motsvarar beskrivningen av mognadsnivå 4. Dessa yrkeshögskolor ansåg att det finns utrymme för utveckling för att skapa systematisk praxis för mätning och utvärdering av åtgärdernas effektivitet och/eller att den omfattande vägkartan fortfarande är bristfällig. Ingen av yrkeshögskolorna som svarade upplevde sig ännu vara på den högsta *strategiska* nivån.

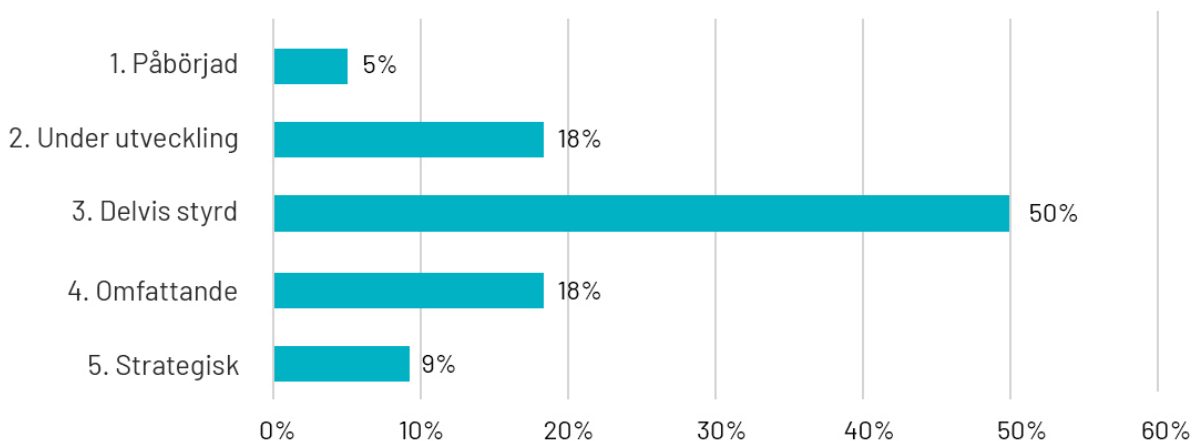
Mognadsnivåer/FUI-verksamhet

I fråga 6 ombads yrkeshögskolorna välja den av mognadsnivåbeskrivningarna som bäst beskriver yrkeshögskolans situation i fråga om FUI-VERKSAMHETEN (forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet). Efter valet hade yrkeshögskolan möjlighet att motivera sitt val (fråga 7).

1. Påbörjad	2. Under utveckling	3. Delvis styrd	4. Omfattande	5. Strategisk
<p>I FoUI-verksamheten beaktar vi hållbar utveckling men det är inte ett centralt kriterium för verksamheten.</p> <p>De styrande principerna och riktlinjerna är bristfälliga.</p> <p>Hållbar utveckling ingår inte i FoUI-strategin eller i anvisningarna för verksamheten.</p> <p>Att kunna lösa problemen med hållbarhet via FoUI-verksamheten identifierar vi som en möjlighet, men inte som ett mål.</p>	<p>Hållbar utveckling är en del av målen för yrkeshögskolans FoUI-verksamhet, men det finns inte tillräckligt med stöd eller anvisningar för att genomföra den.</p> <p>Vi förstår FoUI-verksamheten som en möjlighet att åstadkomma hållbarhetslösningar, men hållbar utveckling ingår inte i kriterierna för att delta i FoUI-verksamheten.</p> <p>Vi bedömer inte FoUI-projektets inverkan på hållbarhet som en del av projektprocessen.</p>	<p>Vi beaktar hållbar utveckling när vi planerar FoUI-verksamheten och den är en del av anvisningarna för projektprocessen.</p> <p>Yrkeshögskolans FoUI-strategi eller andra anvisningar beaktar hållbar utveckling som mål för FoUI-verksamheten. Beaktandet av hållbar utveckling är dock på en allmän nivå.</p> <p>Yrkeshögskolan har projekt som främjar hållbar utveckling, men har inte fastställt några uteslutande kriterier (t.ex. parternas engagemang i hållbar utveckling eller upphandlingarnas hållbarhet).</p> <p>Kommunikation om hållbarhet är en del av projektkommunikationen.</p>	<p>När vi planerar, genomför, och delar FoUI-verksamhetens resultat följer vi principerna och målen i Arenas program för hållbar och ansvarsfull verksamhet.</p> <p>I de strategiska och operativa målen för FoUI-verksamheten beaktar vi perspektiven för hållbar utveckling. Till kriterierna för att bli godkänd för FoUI-projektet hör en bedömning av projektets hållbarhet.</p> <p>Yrkeshögskolan identifierar för FoUI-projektens del vilka av FN:s kriterier för hållbar utveckling (SDG) som projektet främjar. I projektens kommunikation lyfter vi fram hur de stöder hållbar utveckling. Vid valet av partner bedömer vi deras engagemang i principerna för hållbar utveckling.</p> <p>I FoUI-projektens upphandlingar beaktar och utvärderar vi hållbarheten.</p> <p>Yrkeshögskolan har en person som ansvarar för hållbarhet och ansvarsfullhet och som är med och planerar och utvärderar FoUI-projektet enligt överenskomna principer.</p>	<p>Utgångspunkterna för hållbar utveckling är ett villkor för FoUI-verksamheten och genomförandet av projektet. Vi förutsätter att alla projekt främjar fler än ett av FN:s kriterier för hållbar utveckling (SDG).</p> <p>Hållbar utveckling är en obligatorisk del av FoUI-verksamhetens strategiska principer och vi stöder, följer upp och utvärderar systematiskt verksamheten i enlighet med hållbar utveckling.</p> <p>Att främja hållbar utveckling är en del av utgångspunkterna för projektplaneringen och yrkeshögskolans påverkande kommunikation.</p> <p>I FoUI-projektens upphandlingar är hållbarhet ett av de primära kriterierna och vi förutsätter att parterna följer principerna för hållbarhet och ansvarsfullhet.</p> <p>Vi granskar regelbundet kriterierna för hållbarhet som yrkeshögskolan fastställt för FoUI-verksamheten. Varje projekt främjar åtminstone ett element inom hållbar utveckling: ekologiskt, ekonomiskt, socialt eller kulturellt och beaktar alla dessa i sin verksamhet.</p>

Bild 2. Mognadsnivåer/FUI-verksamhet

Yrkeshögskolornas val presenteras i tabell 2. I fråga om FUI-verksamheten bedömde endast en yrkeshögskola (5 %) att den var på mognadsnivå 1 (påbörjad), fyra yrkeshögskolor (18 %) på nivå 2 (under utveckling), elva yrkeshögskolor (50 %) på nivå 3 (delvis styrd), fyra yrkeshögskolor (18 %) på nivå 4 (omfattande) och två yrkeshögskolor (9 %) på nivå 5 (strategisk).

Tabell 2. Mognadsnivåer för FUI-verksamhet

Nedan presenteras yrkeshögskolornas motiveringar för sina val (fråga 7). Yrkeshögskolan som var på en *påbörjad* nivå (1) bedömde att de redan var på en omfattande nivå, men den valda mognadsnivån beskriver ändå bäst yrkeshögskolans verksamhet i sin helhet för FUI-verksamhetens del. Yrkeshögskolorna på nivån *under utveckling* (4) hade inte motiverat sina val eller nämnde att anvisningarna var bristfälliga. Yrkeshögskolorna på *delvis styrd* nivå (11) berättade att de i regel motsvarar kriterierna i nivåbeskrivningen, men att det fortfarande finns utrymme för utveckling FUI-anvisningarna och/eller uppföljningen av FUI-verksamheten. Yrkeshögskolorna på *omfattande* nivå (4) bedömer att verksamheten följer nivåbeskrivningen och att det finns behov av att utveckla uppföljningen och utvärderingen. Av de yrkeshögskolor som uppnått den *strategiska* nivån (2) motiverade den ena inte sitt val, den andra nämnde att uppnåendet av nivån grundar sig på de funktioner som projektverktyget möjliggör i anslutning till planeringen av FUI-verksamheten, integreringen av målen för hållbar utveckling samt kommunikationen.

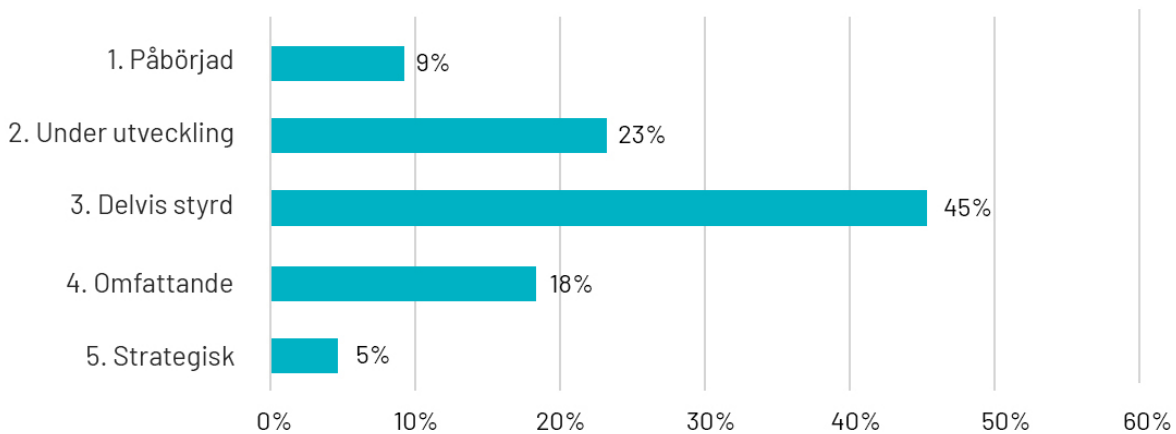
Mognadsnivåer/Ledning och kompetent personal

I fråga 8 ombads yrkeshögskolorna välja den av mognadsnivåbeskrivningarna som bäst beskriver yrkeshögskolans situation i fråga om LEDNING OCH KOMPETENT PERSONAL. Efter valet hade yrkeshögskolan möjlighet att motivera sitt val (fråga 9).

1. Påbörjad	2. Under utveckling	3. Delvis styrd	4. Omfattande	5. Strategisk
<p>I yrkeshögskolans verksamhetskultur har vi ännu inte tagit några steg mot att beakta hållbar utveckling i ledningen, rekryteringen av personal och i deras kompetens. De styrande principerna och riktlinjerna är bristfälliga.</p> <p>Hållbar utveckling ingår inte i personalens inskolning, åtgärderna för personalutveckling eller utvecklingssamtalen. Yrkeshögskolan har verksamhetsmodeller för att beakta hållbar utveckling i personalens kunskaper, men iakttagandet av dem sker punktvist.</p> <p>Vi är medvetna om betydelsen av personalens kompetens i hållbar utveckling, men främjandet av den har bara börjat.</p>	<p>Vi ser hållbar utveckling som en del av yrkeshögskolans ledning och personalens kompetens, men det finns inte tillräckligt med stöd för att genomföra den och enskilda åtgärder möter inte verksamheten som helhet.</p> <p>För att beakta hållbar utveckling har vi tagit klara steg i att utbilda och utveckla personalen, men vi uppmuntrar inte synligt hållbar utveckling och den är inte en del av personalens utvecklingssamtal. Man kan se hållbarheten i strategin, men inte som ett grundvärde, och det finns inte tillräckliga anvisningar för att beakta hållbar utveckling i personalens verksamhet eller ledning, eller så har man endast delvis påbörjat utarbetandet av dessa.</p>	<p>Yrkeshögskolan har utsett en eller flera ansvarspersoner för hållbar utveckling som nu är en del av yrkeshögskolans personaladministration och ledning.</p> <p>Ledningen stöder utarbetandet och genomförandet av strategin/programmet för hållbar utveckling, men för åtgärderna finns ingen heltäckande vägkarta för ledningen och personalens utveckling.</p> <p>Yrkeshögskolan har vidtagit åtgärder till hållbar utveckling, men de är ännu inte en central del av verksamhetsprinciperna för att utveckla och leda yrkeshögskolans personal, och anvisningarna är inte till alla delar tillräckliga. Vi har dock inlett utvecklingsåtgärderna även inom personaladministrationen och ledningen, och de grundar sig i stora drag på befintliga verksamhetsprinciper i enlighet med målen i Arenes program för hållbar och ansvarsfull verksamhet.</p>	<p>Yrkeshögskolan framskrider målmedvetet mot principerna och målen för Arenes program för hållbar och ansvarsfull verksamhet i ledningen, personalens kompetens och utvecklingen av den.</p> <p>Hållbar utveckling är en väsentlig del av praxis för ledningen och personalutvecklingen.</p> <p>Vi har tydligt lyft fram hållbar utveckling som en del av kompetensmålen för yrkeshögskolans personal.</p> <p>Vi uppmuntrar personalen att utveckla sin kompetens inom hållbar utveckling bland annat genom att erbjuda utbildning.</p> <p>Vi följer upp utvecklingen av personalens kompetens för hållbar utveckling. Vi mäter och utvärderar åtgärderna regelbundet och resultaten använder vi för att utveckla verksamheten.</p>	<p>Vi har erkänt hållbar utveckling som en del av yrkeshögskolans verksamhetskultur, ledarskap, värderingar, attityder och samhällsliga genomslag. Målen för hållbar utveckling styr hela samfundets verksamhet med betoning på tvärvetenskapligt och mångprofessionellt samarbete samt forskningsbaserad verksamhet.</p> <p>Vi har integrerat uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av personalens kompetens för hållbar utveckling i kvalitetsystemet.</p> <p>Hållbar utveckling ingår i hela personalens inskolning, kompetensutveckling och utvecklingssamtal. Vi informerar tydligt om detta både inom och utanför den egna organisationen.</p> <p>Yrkeshögskolans ledning och personal främjar hållbar utveckling tillsammans med sina partners, tar tag i missförhållanden och uppmuntrar offentligt till hållbar utveckling i samhället.</p>

Bild 3. Mognadsnivåer/Ledning och kompetent personal

Yrkeshögskolornas val presenteras i tabell 3. I fråga om ledning och kompetent personal bedömde två yrkeshögskolor (9 %) att den var på mognadsnivå 1 (påbörjad), fem yrkeshögskolor (23 %) på nivå 2 (under utveckling), tio yrkeshögskolor (45 %) på nivå 3 (delvis styrd), fyra yrkeshögskolor (18 %) på nivå 4 (omfattande) och en yrkeshögskola (5 %) på nivå 5 (strategisk).

Tabell 3. Mognadsnivåer LEDNING OCH KOMPETENT PERSONAL

Nedan presenteras yrkeshögskolornas motiveringar för sina val (fråga 9). Av de yrkeshögskolor som var på en *påbörjad* nivå (2) motiverade den ena inte sitt val, den andra konstaterade att systematisk koordinering saknas på hela yrkeshögskolans nivå, även om ämnet redan har beaktats i undervisningen och FUI-verksamheten. Yrkeshögskolorna på nivån *under utveckling* (5) nämnde att deras verksamhet följer beskrivningen av mognadsnivån, men fortfarande kräver systematisk utveckling. Hållbar utveckling är ännu inte en del av yrkeshögskolans ledning och personaladministration. Ibrukttagandet av mätare och ledningens roll som en del av de nuvarande processerna ansågs vara centrala lösningar i utvecklingen av verksamheten. Yrkeshögskolorna på *delvis styrd* nivå (10) berättade att man för personalens del har inlett och håller på att inleda åtgärder, men att åtgärderna ännu inte är heltäckande eller systematiska. Anvisningarna och vägkartan är ännu bristfälliga. Ansvarspersoner har utsetts.

Yrkeshögskolorna på *omfattande* nivå (4) beskrev hållbar utveckling som en väsentlig del av praxisen för ledning och personalutveckling. Verksamheten är målinriktad och övergripande och kommunikationen sköts. Uppföljningen och utvärderingen bör utvecklas. En yrkeshögskola bedömde att de är på *strategisk* nivå (1).

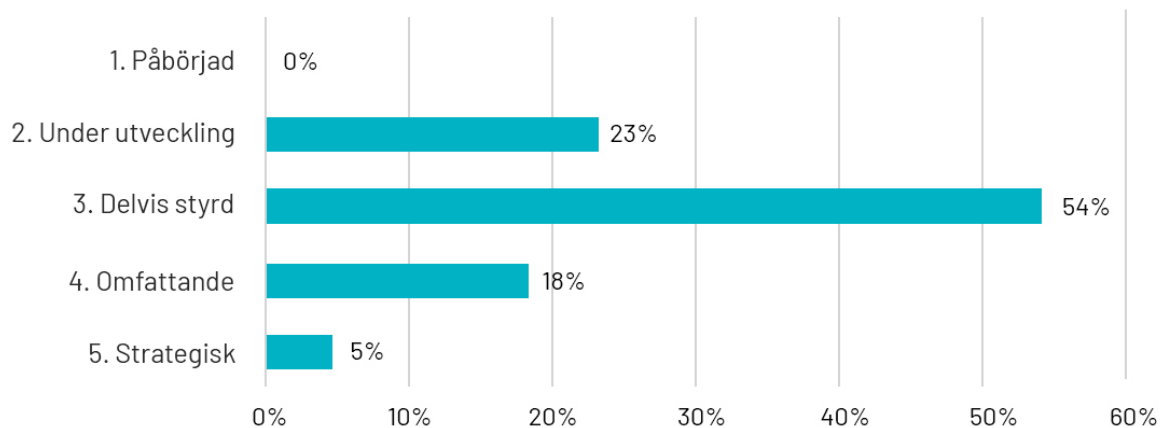
Mognadsnivåer/Koldioxidavtryck

I fråga 10 ombads yrkeshögskolorna välja den av mognadsnivåbeskrivningarna som bäst beskriver yrkeshögskolans situation i fråga om KOLDIOXIDAVTRYCK. Efter valet hade yrkeshögskolan möjlighet att motivera sitt val (fråga 11).

1. Påbörjad	2. Under utveckling	3. Delvis styrd	4. Omfattande	5. Strategisk
<p>Vi har ännu inte genomfört beräkningen eller förbundit oss till Arenes mål för koldioxidneutralitet år 2030. Vi funderar dock på att inleda arbetet.</p>	<p>Yrkeshögskolan har genom Arenes program förbundit sig till det gemensamma målet för koldioxidneutralitet år 2030.</p> <p>Vi har årligen beräknat koldioxidavtrycket enligt Arenes beräkningsmodell.</p>	<p>Vi har förbundit oss till målet om koldioxidneutralitet fram till 2030 och vi kan i strategin se en minskning av koldioxidavtrycket.</p> <p>Vi har planerat och genomfört åtgärder för att minska utsläppen.</p> <p>Yrkeshögskolan har en representant i Arenes arbetsgrupp för att beräkna koldioxidavtryck som informerar om arbetsgruppens verksamhet vid den egna yrkeshögskolan.</p>	<p>Yrkeshögskolans mål för att uppnå koldioxidneutralitet är tidigare än år 2030.</p> <p>Yrkeshögskolan har fått en egen vägkarta för koldioxidavtryck där vi fastställt kvantitativa mål för att minska utsläpp. Vi har vidtagit flera åtgärder för att minska utsläppen. Yrkeshögskolan har en eller flera ansvarspersoner för att samordna beräkningen av koldioxidavtrycket och för att främja åtgärderna. Beräkningen är mer omfattande än vad Arenes beräkningsmodell förutsätter (t.ex. investeringar, hemresor och/eller lunchmåltider inkluderade). Beräkningen har automatiserats (t.ex. Upphandlingspulstjänsten, Visma Sustion) Vi har planerat beräkningen av koldioxidavtryck.</p>	<p>Yrkeshögskolan är koldioxidneutral senast år 2025.</p> <p>Vi har systematiskt genomfört åtgärder för att minska utsläppen i olika kategorier och yrkeshögskolans strategi styr åtgärderna för att minska utsläppen.</p> <p>Vi har planerat och genomfört metoder för kompensering (även koldioxidsänkor) för att uppnå koldioxidneutralitet med beaktande av villkoren för statlig finansiering.</p> <p>Vi har automatiserat beräkningen av koldioxidavtryck och uppgifterna är en del av yrkeshögskolans kvalitetssystem.</p> <p>Koldioxidavtrycket har beräknats.</p> <p>Hela yrkeshögskolans organisation känner till målen för koldioxidneutralitet och arbetar aktivt för att uppnå dem.</p>

Bild 4. Mognadsnivåer/Koldioxidavtryck

Yrkeshögskolornas val presenteras i tabell 4. I fråga om koldioxidavtryck bedömde ingen yrkeshögskola (0 %) att de var på mognadsnivå 1 (påbörjad), fem yrkeshögskolor (23 %) på nivå 2 (under utveckling), tolv yrkeshögskolor (54 %) på nivå 3 (delvis styrd), fyra yrkeshögskolor (18 %) på nivå 4 (omfattande) och en yrkeshögskola (5 %) på nivå 5 (strategisk).

Tabell 4. Mognadsnivåer för KOLDIOXIDAVTRYCK

Nedan presenteras yrkeshögskolornas motiveringar för sina val (fråga 11). Ingen av respondenterna bedömde sig vara på en *påbörjad* nivå. Yrkeshögskolorna på nivån *under utveckling* (5) berättade att de inlett beräkningen av koldioxidavtrycket och förbundit sig till vissa mål för kolneutralitet, men att åtgärderna för att minska koldioxidavtrycket skulle vara enstaka eller endast inledande. Yrkeshögskolorna på *delvis styrd* nivå (12) motiverade sina val med att man före 2030 har förbundit sig till målen om kolneutralitet, beräkningen av koldioxidavtrycket görs årligen och åtgärder vidtas för att minska koldioxidavtrycket. Av respondenterna på *omfattande* nivå (4) bedömde endast en yrkeshögskola att verksamheten helt motsvarar beskrivningen av mognadsnivån. De övriga respondenterna konstaterade att deras verksamhet delvis motsvarar beskrivningen, men att det fortfarande finns vissa brister, till exempel att målet för kolneutralitet är först 2030 eller att beräkningen inte har automatiserats och att ingen handavtrycksberäkning har planerats. Yrkeshögskolan på *strategisk* nivå motiverade inte sitt val.

Mål för mognadsnivåer

Efter valet av mognadsnivå tillfrågades yrkeshögskolorna om vilken nivå yrkeshögskolans mål är för 2025. Respondenterna ombads också berätta om konkreta åtgärder för att uppnå målet (fråga 12).

Yrkeshögskolornas mål för att höja mognadsnivåerna var realistiska och metoderna för eftersträvan var konkreta. Prioriteringen syntes mellan olika delområden beroende på den nuvarande nivån. Alla ville fram till 2025 uppnå åtminstone nivån under utveckling eller delvis styrd nivå på alla områden. Tre hade valt den strategiska nivån som övergripande mål. Av de olika delområdena nämndes den strategiska nivån för FUI-verksamheten (5) oftast, medan endast två högskolor nämnde den i fråga om utbildning.

Som ett verktyg för övergripande utveckling nämndes högskolornas egna riktlinjer. Sju högskolor hade redan för närvarande ett eget program för hållbarhet och/eller ansvarsfullhet eller vägkarta som stakar ut verksamheten. För fyra högskolor var programmet under arbete och på väg att färdigställas under 2023. Dessutom nämndes att hållbarhetsfrågor ingår i en systematisk bedömning eller ett systematiskt

kvalitetssystem. Det viktigaste dokumentet som stödde keva-arbetet var Arenes vägkarta för kolneutralitet. Det konstaterades ge en konkret beräkningsmodell, även om den fortfarande kräver utveckling. Två yrkeshögskolor bedömde att de skulle uppnå målen redan tidigare än 2030. Likaså konstaterades att Arenes keva-riktlinjer för FUI-arbetet var relevanta och kunde tillämpas på det egna arbetet tillsammans med finansiärernas och företagets strävanden. För utbildningens del är förnyandet av läroplanerna det viktigaste sättet att uppnå keva-målen. I anslutning till detta, men också i vidare bemärkelse, ansågs det viktigt att öka personalens keva-kompetens.

Som andra konkreta metoder nämnde respondenterna förtydligandet av keva-ansvarspersonernas och -gruppernas roller och ansvar samt påverkan på intressentgrupperna.

Utveckling av Arenes verksamhet

Frågorna 13 och 14 fokuserade på utvecklingen av Arenes verksamhet. Yrkehögskolorna tillfrågades om förslag på hur Arenes verksamhet för hållbarhet och ansvarsfullhet kunde utvecklas (fråga 13).

Det utförda arbetsgruppsarbetet, materialet och till exempel webinarier berömdes, men samtidigt önskades fler konkreta verktyg och mätare för att ställa upp yrkehögskolespecifika mål och uppföljning av åtgärderna. När det gäller befintliga verktyg (bl.a. rapportering av koldioxidavtrycket) önskades regelbundna uppdateringar, presentation och jämförelse av beräkningsmodeller och -resultat som används vid olika yrkehögskolor samt vidareutveckling av gemensamma mätare. Dessutom önskade man att planer, åtgärder och god praxis regelbundet delas i olika forum och att material delas på både engelska och svenska.

Utöver gemensamma verktyg och mätare betonade flera svar betydelsen av kommunikation, både mellan Arenes centrala arbetsgrupper och i större utsträckning i yrkehögskolornas intressentgrupper och verksamhetsområden. Kontinuerlig dialog önskades bl.a. med Sitra, Undervisnings- och kulturministeriet och internationella nyckelaktörer för att de mål och skyldigheter för keva-verksamheten som ställts för högskolefältet ska stå i centrum för Arenes keva-arbete i så god tid som möjligt.

Respondenterna tillfrågades också om organiseringen av verksamheten. Den sista frågan i enkäten var hur det är skäl att organisera Arenes verksamhet för hållbarhet och ansvarsfullhet i fortsättningen (fråga 14).

Respondenterna tackade för den nuvarande typen av arbetsgruppsarbete, men samtidigt önskade man från varje högskola ett bredare deltagande i olika arbetsgruppers verksamhet samt en mer enhetlig resursfördelning för de personer som deltar i arbetsgrupperna. Man ansåg att detta skulle effektivisera det högskolespecifika arbetet ytterligare och öka de deltagande personernas engagemang i den gemensamma utvecklingen.

Utöver webinarier önskades ett effektivare och utvidgat informationsflöde mellan både arbetsgrupperna och högskolorna. Som lösningar föreslogs till exempel ett regelbundet nyhetsbrev, Teams-uppdateringar, roadshow-besök eller en gemensam bloggplattform. Det föreslogs att kommunikationen systematiseras även utanför YH-fältet för att öka den nationella och internationella synligheten och uppskattningen för hållbarhets- och ansvarsarbetet. Samtidigt stärks högskoleutbildningens dragningskraft och effekten av FUI-verksamheten.

Utöver de nuvarande arbetsgrupperna föreslogs en egen arbetsgrupp för ansvarsrapporteringen och/eller koordineringen av helhetsbilden av keva-arbetet. Många högskolor har redan utsett personer som ansvarar för keva-arbetet som kan dela och främja kompetens, verktyg och praxis inom ramen för gruppen i fråga.

Slutsatser

Av antalet svar att döma upplevdes enkäten som viktig. Nästan alla yrkeshögskolor besvarade enkäten och flera personer hade också deltagit i besvarandet. Att temana hållbarhet och ansvarsfullhet är viktiga i yrkeshögskolorna syns också i att en ansvarsperson för hållbarhets- och ansvarsarbete har utsetts vid största delen av yrkeshögskolorna.

I mognadsnivåerna beskrivs yrkeshögskolornas framsteg i hållbarhets- och ansvarsarbetet. Sammantaget kan man av mognadsnivåbedömningarna konstatera att Arenes program för hållbar utveckling och ansvarsfullhet som publicerades 2020 har varit till konkret nytta: Yrkeshögskolorna har framskridit i keva-arbetet i enlighet med programmet under två år och utvecklingsriktningen verkar fortfarande stiga.

I fråga om **utbildningen** bedömde inte en enda yrkeshögskola att de låg på en *påbörjad* nivå. Över hälften av yrkeshögskolorna tror att de är på *delvis styrd* nivå, resten antingen på nivån *under utveckling* eller nivån *omfattande*. I flera yrkeshögskolor har kompetens inom hållbar utveckling redan införts i läroplanen eller kompetensmålen för examina, eller så inför man den som bäst. När läroplanerna förnyas verkar hållbar utveckling och ansvarsfullhet vara en del av reformen. Det finns dock fortfarande skillnader mellan utbildningarna. Ett systematiskt tillvägagångssätt för att säkerställa kompetensen inom hållbar utveckling i alla utbildningar är ett utvecklingsmål vid flera yrkeshögskolor, liksom uppföljning och utvärdering av genomförandet och kompetensen. I några yrkeshögskolor används redan uppföljning och utvärdering och är en del av kvalitetssystemet. Att dela god praxis om dessa skulle kunna vara en fruktbar utgångspunkt för att uppnå yrkeshögskolornas gemensamma målnivå. Ingen yrkeshögskola bedömde sin mognadsnivå för utbildningen på den högsta *strategiska* nivån, så alla har fortfarande arbete framför sig. Utmaningarna i arbetet påverkas bland annat av att läroplanerna utsätts för förändringar utöver hållbar utveckling och ansvarsfullhet. På det hela taget kan man i fråga om utbildningen konstatera att alla yrkeshögskolor har vidtagit åtgärder för att göra hållbar utveckling och ansvarsfullhet till en del av sin utbildning, men utvecklingsarbetet måste göras och det är en bit kvar till den strategiska mognadsnivån.

I fråga om **FUI-verksamheten** fanns det mer spridning i bedömningarna av mognadsnivåerna jämfört med utbildningen. Nivåvalen motiverades med att mognadsnivåbeskrivningarna motsvarar varandra. De yrkeshögskolor som valde det vanligaste alternativet, dvs. *delvis styrd* nivå, berättade att utvecklingsbehoven främst gäller anvisningar och/eller utvärdering och uppföljning av FUI-verksamheten. Eftersom yrkeshögskolorna verkar vara i ganska olika skeden i fråga om hållbarheten och ansvarsfullheten i FUI-verksamheten, kan lärande av andra, samarbete och gemensamma anvisningar vara till nytta. Arenes rapport Hållbar och ansvarsfull forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet vid yrkeshögskolorna som publicerades hösten 2022 kunde fungera som verktyg för att vidareutveckla ett gemensamt verksamhetssätt.

I fråga om **ledarskap och kompetent personal** bedömer största delen av yrkeshögskolorna att de är på en *delvis styrd* mognadsnivå. Verksamhetens övergripande karaktär ansågs vara väsentlig i utvecklingsarbetet. I sådana fall ansågs ledningen av hållbar utveckling vara en central lösning som en del av hela yrkeshögskolans verksamhet och som en del av de nuvarande processerna, inte som en separat verksamhet. Ibruktataget av mätare betonades som viktigt för utvecklingen av verksamheten. Omfattande konkreta åtgärder som gäller hela personalen vittnar om engagemang, till exempel beaktande av hållbar utveckling i introduktionen, utvecklingssamtalen och kompetensutvecklingen.

I fråga om **koldioxidavtrycket** var alla respondenter åtminstone på nivån *under utveckling*. Beräkningen av koldioxidavtrycket har inletts och åtgärder har vidtagits för att minska koldioxidavtrycket. Det är sannolikt att Arenes keva-program har fungerat som incitament för yrkeshögskolorna, eftersom alla yrkeshögskolor har förbundit sig till målet om kolneutralitet. Uppföljningen av koldioxidavtrycket och minskningen av det är konkreta åtgärder med vilka man har börjat främja hållbarhetsarbetet. De flesta yrkeshögskolor har dock fortfarande lågt kvar till den högsta mognadsnivån, eftersom målen är ambitiösa. Målen kunde öppnas upp ytterligare på en praktisk nivå. En av respondenterna nämnde till exempel analys av sina nackdelar för naturen som följande åtgärd. Yrkeshögskolornas mål för att stävja nackdelarna för naturen nämns dock inte i Arenes keva-program eller i beskrivningarna av bedömningarnas mognadsnivå. I och med att målet om kolneutralitet närmar sig behövs allt större vikt på uppföljningen av koldioxidavtrycket och tillväxten.

Vid frågan om egna utvecklingsplaner och **mål för mognadsnivå** strävar alla yrkeshögskolor efter att gå vidare i keva-arbetet, antingen genom att stärka det område av verksamheten som de upplever som svagast eller genom att utveckla alla delområden i jämn takt. Såväl Arenes keva-arbete som yrkeshögskolornas svar på självutvärderingen signalerar om en gemensam vision där betydelsen av Arenes ramdokument anses vara viktig.

Som stöd för det uppåtgående utvecklingsarbetet önskas också en start insats av Arene. I nästa skede av **Arenes keva-verksamhet** föreslås en gemensam utveckling av konkreta verktyg och utbildningar; till exempel modeller för högskolespecifika vägkartor, resurser för arbetet, åtgärder och mätare samt virtuella utbildningar som utvecklas gemensamt för personalen (och varför inte även för de studerande) och som är bundna till gemensamma mål.

Allmänt taget framgår mycket olika synsätt och tillvägagångssätt på hållbarhet och ansvarsfullhet av yrkeshögskolornas svar. Detta kan delvis förklarar av att yrkeshögskolornas hållbarhets- och ansvarsprogram grundar sig på FN:s 17 mål för hållbar utveckling, som erbjuder ett brett spektrum av utvecklingsobjekt. Då är risken att man koncentrerar sig på endast en del av de mål som upplevs som viktiga och att helhetsbilden blir grumlig. För att till exempel uppnå den strategiska nivån räcker det inte med yrkeshögskolans framsteg inom social hållbarhet inom något delområde, utan verksamheten måste motsvara hållbarheten i större utsträckning och följa upp beskrivningen av mognadsnivån. I fortsättningen finns det skäl att fundera på *hur man definierar och konkretiserar den hållbara utveckling som yrkeshögskolorna tillsammans strävar efter att främja*. Denna syn lyftes också fram i arbetsgruppernas självutvärdering: Det är bra att tillsammans gestalta och skärpa helhetsbilden, både vad gäller målen och åtgärderna.

Utvecklingsförslag

Dela god praxis och utveckla mätare

Uppföljningen och utvärderingen av keva-arbetet bör utvecklas, särskilt när man utarbetar uppföljningsverktyg och mätare (till exempel kommer en fråga om keva-kompetens till karriäruppföljningen).

Till exempel i fråga om utbildning är det bra att gemensamt fastställa vad ett så stort handavtryck som möjligt inom högskoleutbildningen innebär konkret, hur man följer upp och bedömer hur det lyckas och hur det framskrider samt vilka mätare som används. Samma behov av uppföljnings- och utvärderingsmätare gäller bl.a. ledningen av yrkeshögskolorna och personalens kompetens.

Lära av andra, samarbete och gemensamma anvisningar

Betydelsen att lära av andra, samarbete och gemensamma anvisningar lyftes särskilt fram i FUI-verksamheten. En konkret åtgärd kunde vara att bättre utnyttja Arenes (2022) rapport (FUI) i samarbetet. Likaså kunde kartläggningen av Arenes FUI-infrastrukturer (2018) uppdateras, särskilt ur ett keva-perspektiv (t.ex. kompetens, faciliteter).

Gemensamma anvisningar eller virtuell utbildning önskades för att öka kompetensen inom hållbar utveckling och ansvarsfullhet, både hos personalen och de studerande. Konkreta lösningar kunde dryftas till exempel i samarbete mellan Arenes utbildning samt arbetsgrupperna för ledning och kompetent personal.

Samarbete behövs också till exempel vid beräkning av handavtryck. I svaren nämndes bland annat ett exempel på analys av nackdelar för naturen. Även när det gäller ansvarsrapporteringen och koordineringen av helhetsbilden kan det vara nödvändigt med (grupp)samarbete. Det lönar sig överlag att utnyttja ett nätverksbaserat samarbete i keva-arbetet.

Användning av beskrivningar av mognadsnivåer vid utarbetande av verksamhetsplaner och uppställande av mål

Beskrivningarna av mognadsnivåerna upplevdes som goda steg mot en utvecklad högskolespecifik keva-stig. Beskrivningarna av mognadsnivåerna visualiseras till exempel som en affisch för att konkretisera och stöda uppnåendet av de uppställda målnivåerna. De visualiserade beskrivningarna av mognadsnivåerna utgör yrkeshögskolornas uppdaterade vägkarta för hållbar utveckling och ansvarsfullhet.

Vägkartan som utarbetas utifrån beskrivningarna av mognadsnivåerna uppdaterar Arenes keva-program och de gemensamma målen. Även arbetsgrupperna lyfte fram behovet av att uppdatera och skärpa keva-programmet. Ett möjligt tillvägagångssätt är också att t.ex. i gemensamma webinarier sätta sig in i kopplingen av SDG-teman i yrkeshögskolornas verksamhet utan att särskilja de nuvarande temana.

Beaktande av den externa styrningens roll i keva-arbetet

Handledningens roll i framskridandet av yrkeshögskolornas keva-arbete är central och bör beaktas. De keva-mål som formulerats i UKM-avtalet liksom den keva-del som inkluderats i NCU:s utvärderingar spelar en väsentlig roll i den riksomfattande styrningen.

Modellering av Arenes keva-samarbete

Modellen för Arenes keva-samarbete uppdateras utifrån arbetsgruppernas självutvärdering och enkät och organiseras enligt utvecklingsförslagen. Arbetsgruppsmodellen anses fungera bra. Man önskar en jämn representation från olika högskolor i arbetsgrupperna, och även i deras åtgärdsplaner önskas så mycket konkretion, gemensamma verktyg, effektiv kommunikation mellan grupperna och systematisk synliggörande av arbetsresultaten som möjligt, även bland inhemska och internationella intressentgrupper.

Samarbetet kan utvidgas mer systematiskt bl.a. med Sitra, UKM och andra nyckelaktörer, samtidigt som man kartlägger eventuella internationella partners roll i det kommande samarbetet.

Förtydligande av begrepp och helhetsbild

Trots yrkeshögskolornas diversitet och olika profileringar är det nödvändigt att fastställa hurdan hållbar utveckling yrkeshögskolorna tillsammans strävar efter att främja. Det är bra att tillsammans gestalta och skärpa helhetsbilden både vad gäller målen och åtgärderna.

Som verktyg i denna diskussion kan man till exempel använda den s.k. bröllopstårtamodellen som presenterats av BIOS-forskningsenheten och utvecklats av Stockholm Resilience Center. Det är ett sätt att gestalta målen i Agenda 2030 i den hierarkiska referensram som de planetära gränserna bildar. Tryggandet av biosfärens hållbarhet ses som ett livsvillkor för mänskligheten. Målet med framstegen är en globalt rättvis mänsklig utveckling. Ekonomin är ett verktyg för att främja mänsklig utveckling inom planetära gränser (Rockström & Sukhdeev 2015; BIOS 2019; Laininen 2019). Försämringen av naturens bärkraft står också i centrum för förändringen enligt SITRA Megatrender 2023 (SITRA 2023). Nu syns t.ex. inte åtgärderna för att stävja naturförlusten i yrkeshögskolornas program för hållbarhet och ansvarsfullhet.

Kommunikation

Yrkeshögskolornas gemensamma utvecklingsarbete främjas av en öppen dialog och den förståelse för genomförandet, resultaten, uppföljningen och utvärderingen av keva-arbetet som uppstår i och med den gemensamma verksamheten. Kommunikationen och informationsgången behöver utvecklas. Detta gäller informationsutbytet såväl mellan arbetsgrupperna som mellan arbetsgrupperna och grupperna som styr arbetsgruppernas arbete. Det är viktigt att budskapet om Arenes keva-verksamhet regelbundet når rektorernas möten. Konkreta utvecklingsåtgärder från arbetsgrupperna är förbättring av dokumentationen (promemorior och Arene Teams Files), arbetsgruppernas kommunikation till yrkeshögskolorna t.ex. med hjälp av nyhetsbrev samt utveckling av studerandesamarbetet/SAMOK:s delaktighet i keva-arbetet. Det vore nödvändigt att utreda hur väl kommunikations- och informationsåtgärderna i Arenes keva-arbete har nått målgrupperna och med vilka åtgärder stöd och idéer kan riktas allt effektivare.

Programmets uppdateringsbehov utifrån utvärderingen

Det nuvarande programmets löften och åtgärder går igenom och uppdateras i förhållande till mognadsnivåmålen och preciseras vid behov.

Publikationer

Arenes och dess keva-arbetsgruppers publikationer, utbildningar och arbetsböcker om hållbar utveckling och ansvarsfullhet under två år efter publiceringen av keva-programmet (november 2020–november 2022).

Hållbar, ansvarsfull och kolneutral yrkeshögskola (2020). <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/H%C3%A5llbara%20ansvarsfulla%20och%20kolneutrala%20yrkesh%C3%B6gskolor.pdf?t=1606145574>
<https://www.arene.fi/julkaisut/arenen-hiilijalanjalkilaskuri/>

Yrkeshögskolornas personal för främjande av hållbar utveckling och ansvarsfullhet (2021). <https://www.arene.fi/julkaisut/raportit/ammattikorkeakoulujen-henkilosto-kestavaa-kehitysta-ja-vastuullisuutta-edistamassa-raportti/> och en artikel om den <https://www.arene.fi/ajankohtaista/ammattikorkeakoulujen-henkilosto-kestavaa-kehitysta-rakentamassa/>

Arbetsboken Agenda 2030 och personalens kompetens (2020)
(<https://www.arene.fi/ajankohtaista/tyokirja-agenda2030-ja-henkiloston-osaaminen/>)

Hållbar och ansvarsfull forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet vid yrkeshögskolorna. <https://www.humak.fi/julkaisut/kestava-ja-vastuullinen-tutkimus-kehitys-ja-innovaatiotoiminta-ammattikorkeakouluissa/>

Uppdaterat utbildningsutbud för hållbar utveckling:
<https://www.arene.fi/uutiset/kestava-kehitys/kestavan-kehityksen-koulutustarjontaa-verkossa-amk-henkilostolle/>

Webbinarier

Fyra webinarier om utbildningen för hållbar utveckling hösten 2021
<https://www.arene.fi/uutiset/kestava-kehitys/webinaarisarja-kestavasta-koulutuksesta-ammattikorkeakouluissa-syksylla-2021/>

Webbinarium om koldioxidavtryck 2021
<https://www.arene.fi/uutiset/kestava-kehitys/hiilijalanjalki-ja-sen-pientaminen-webinaari-7-10/>

Lansering av arbetsboken keke-kompetens för personalen våren 2022
[AGENDA 2030 och personalens kompetens – webinarium 8.4.](#)

Två webinarier om FUI-arbete och ledning hösten 2022
<https://www.arene.fi/ajankohtaista/arenen-kestavan-kehityksen-webinaarit-syksylla-2022/>

Arene har stött keva-verksamheten med en kommunikationskampanj:
<https://www.arene.fi/ajankohtaista/ammattikorkeakoulut-ottivat-vastuunsa-kestavasta-kehityksesta/>

Källor i rapporten

- Arene (2018). Yrkeshögskolornas FUI-miljöer och infrastrukturer. <https://www.arene.fi/julkaisut/tki-ymparistot-ja-infrastruktuurit/>
- Forskningsenheten BIOS (2019). Ekologisk återuppbyggnad <https://eko.bios.fi/>
- Digivisio (2021). <https://digivisio2030.fi/>
- Friman, M., Asikainen, E., Kilpeläinen, T. (2022). Sustainable Development in Higher Education: Finnish Universities of Applied Sciences. In: Leal Filho, W., Dinis, M.A.P., Moggi, S., Price, E., Hope, A. (eds) SDGs in the European Region. Implementing the UN Sustainable Development Goals – Regional Perspectives. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-91261-1_40-1
- Laininen, E. (2019). Agenda 2030 och förnyande inlärning. OKKA-stiftelsen. <https://docplayer.fi/124567550-Agenda-2030-ja-uudistava-oppiminen-erkka-laininen-okka-saatio.html>
- Rockström J., Sukhdeev P. (2016). [How food connects all the SDG's](https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-how-food-connects-all-the-sdgs.html). Keynote speech at Stockholm EAT Food Forum 13.5.2016. <https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2016-06-14-how-food-connects-all-the-sdgs.html>
- SITRA (2023). Megatrender 2023. <https://www.sitra.fi/uutiset/megatrendit-2023-naita-kehityskulkuja-emme-voi-ohittaa/>
- Vataja, K. (2012). En utvecklande arbetsgemenskap. Utnyttjande av självutvärdering i utvecklingen av arbetsgemenskapen inom det kommunala socialväsendet Vasa: Vasa universitet, filosofiska fakulteten, social- och hälsovårdsförvaltningsvetenskap. Doktorsavhandling.

Bilagor

Bilaga 1. Enkät till yrkeshögskolor